

Restrukturyzacja przemysłu

Restrukturyzacja polega na zmianie profilu produkcji poprzez likwidację tradycyjnych gałęzi przemysłu oraz na zastępowaniu ich przemysłami nowoczesnymi i modernizacji starych ciągów technologicznych (zmiana maszyn, konstrukcji produkcji itp.). Proces ten wiąże się również z przekwalifikowaniem robotników (kursy, zmiana zawodu), zwolnieniami (używa się coraz więcej maszyn do produkcji) i emigracją byłych pracowników z okręgu w poszukiwaniu pracy gdzie indziej.

Restrukturyzacji podlegają przede wszystkim tradycyjne gałęzie przemysłu (górnictwo, hutnictwo, przemysł włókienniczy).

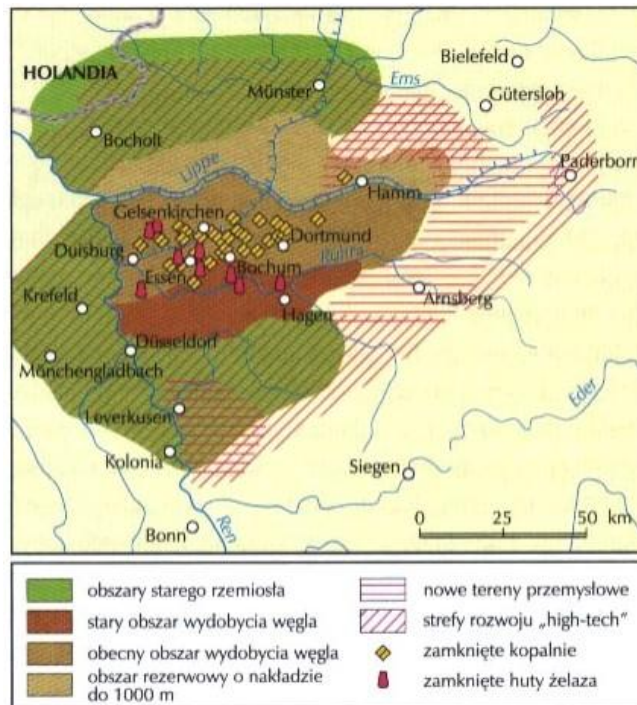
Górnictwo węglowe - z roku na rok spada zapotrzebowanie na węgiel jako źródło energii (na pewno w Europie i USA). Fakt ten jest związany z opłacalnością wykorzystania w energetyce bardziej kalorycznych surowców (patrz – lekcja o surowcach energetycznych). Zakłady tego typu były bardzo kosztowne – energochłonne i kapitałochłonne. Zaczęły wyczerpywać się złoża węgla w okręgach tradycyjnych (Niemcy, Wielka Brytania, Francja, Polska) i trzeba było sięgać po głębiej zalegające złoża co podnosiło koszty produkcji. Górnictwo przestawało być opłacalne przy spadającym zainteresowaniu tym surowcem. Elektrownie chciały osiągać coraz większe zyski a było to możliwe przy wykorzystaniu tańszych surowców. Do takich należą bardziej kaloryczne i łatwiejsze w eksploatacji ropa naftowa i gaz ziemny.

Innymi przyczynami restrukturyzacji przemysłu jest konkurencja w walce o rynki zbytu. Ten czynnik jest ważny w przypadku **Polski**. Koszt wydobycia węgla w Polsce jest wysoki (patrz wyżej) a na rynku pojawiły się o wiele tańsze zasoby Chin, Indii i RPA. Są one tańsze za sprawą bardzo taniej siły roboczej, poza tym często węgiel zalega tam płycej i jest wydobywany metodą odkrywkową. Zaczęło dochodzić do paradoksów. Polski elektrownie wolały kupować tańszy węgiel z Chin, czy innego kraju (Oczywiście nie zawsze i nie wszystkie). Biorąc pod uwagę olbrzymie dotacje rządowe do górnictwa węgla kamiennego w naszym kraju postanowiono zrestrukturyzować tę gałąź przemysłu. Zaczęto zamykać nierentowne kopalnie (Całe Zagłębie Dolnośląskie i dużą część kopalń Zagłębia Górnośląskiego). Powstał problem ze zwalnianymi górnikiemami (jeszcze niedawno w okolicach Wałbrzycha było największe bezrobocie w kraju). Dzięki silnym związkom zawodowym odchodzący z górnictwa robotnicy otrzymali wysokie odprawy (50 000 PLN na głowę), możliwość przekwalifikowania na odpowiednich kursach itp. Prawdą jest też, że na obszarach górniczych wzrosło bezrobocie. Aby je zmniejszyć rząd stworzył na tych obszarach specjalne strefy ekonomiczne dla zagranicznych inwestorów (o strefach ekonomicznych znajdziesz dodatkowe informacje w następnym temacie). Z takich ulg skorzystał między innymi koncern Opla, który zbudował swoją fabrykę w Gliwicach. Takich stref w Polsce jest kilkanaście. Poza tym na obszarach zrestrukturyzowanych powstały „wylęgarnie przedsiębiorczości” (np. w Mielcu). Zajmują się one doradztwem ekonomiczno-technicznym. Jeśli ktoś chce założyć własną firmę opracowują dla niego bussines plan, ułatwiają zakup potrzebnych maszyn i urządzeń, pomagają uzyskać kredyt ewentualnie ułatwiają założenie firmy na bazie restrukturyzowanego zakładu.

Zapotrzebowanie na węgiel kamienny spada również w gospodarce komunalnej. Ma to związek z ekologią. Elektrociepłownie bazujące na tym surowcu są bardzo uciążliwe dla środowiska naturalnego (to samo dotyczy zwykłych kotłowni). Założenie ekologicznych kotłowni i małych zakładów energetycznych bazujący na, nieszkodliwych dla środowiska naturalnego, surowcach odnawialnych (alternatywnych) jest dotowane w dużej części przez państwo lub organizacje międzynarodowe.

Ekologia jest więc również jednym z czynników przyspieszających restrukturyzację przemysłu na obszarach starych okręgów przemysłowych. Te bardzo zdegradowane przez

przemysł ciężki obszary starają się zamykać „brudne” zakłady, modernizować je i rozwijać nowe, czyste technologie. Najczęściej powstają tu zakłady przemysłu elektromaszynowego. Jak widać z przykładu „polskiego” proces restrukturyzacji jest bardzo kosztowny (zarówno pod względem finansowym jak i społecznym). Niestety jest on konieczny w dobie szybkich przemian technologicznych i szybkiego rozwoju techniki a także naszych oczekiwań.

Ryc. 132. Zagłębie Ruhry po restrukturyzacji

Źródło: *Geografia społeczno – ekonomiczna. Poziom rozszerzony. WSzPWN*